

Redaktionen har glädjen att kunna presentera en inträngande analys av den tyska språkmarknaden, en analys som avslöjar en del överraskningar. Med tanke på Brexit och **svenska elevvers uttalat bristande intresse för att studera tyska** kommer översättning mellan svenska och tyska att bli en allt mer efterfrågad produkt. *Red.*

Tysk språkindustri – *hur ser marknaden ut?*

Magert med data, bristande överblick – helt annat än i Sverige

Det råder brist på aktuella data om yrkesgruppen tolkar och översättare i Tyskland och branschstatistiken är tunn. Officiella data ger en vag bild av yrkesgruppen. Det kan bero på att yrkesgruppen tolkar och översättare är liten jämfört med läkare, ingenjörer och jurister – och språkindustrin är en ekonomisk lättviktare jämfört med teknik- och vårdsektorerna. Men med tanke på att Tyskland är en exportnation och att handel är en av de drivande faktorerna i språkindustrin är detta överraskande.

Att tyska offentliga data för analys av branschen är rätt knapphändiga i jämförelse med motsvarande i Sverige beror bland annat på följande:

- I tysk skatterätt kan egenföretagare vara antingen *freiberuflich* (främst frilansare som säljer specifika egenproducerade tjänster) eller *gewerblich* (främst handel med varor och tjänster). Tolkar och översättare räknas enligt lag som *freiberuflich*, och de är inte skyldiga att sammanställa och publicera balansräkningar. Detta gäller enskilda översättare och tolkar, partnerföretag, civilrättsliga bolag (*Gesellschaft bürgerlichen Recht – GbR*) och grupper av frilansöversättare.

- Tolkar och översättare som inte bara arbetar i egen regi utan även regelbundet förmedlar uppdrag räknas däremot inte som frilansare, utan som *gewerblich*. Men sådana verksamheter, som har en vinst

ILLUSTRATION: ISTOCK

”När en kollega berättar om sitt arbete kan det låta som någon från en annan planet”

under 60 000 euro eller en omsättning under 600 000 euro, är inte skyldiga att avge balansräkning.

- Små och medelstora företag som måste avge balansräkning kan omfattas av förenklade redovisnings- och upplysningskrav, vilket leder till mindre informativa balansräkningar och undantag från plikten att offentliggöra resultaträkning-

en. Information om omsättning och antal anställda är frivillig! De allra minsta företagen behöver visserligen avge balansräkningar men inte offentliggöra dem.

- En ny yrkesklassificering har medfört att den federala statistikbyrån sedan 2012 inte längre undersöker frilansverksamhet inom ramen för Mikrocensus-stickprovtagning i hushållen.

En tillbakablick:

Hur stor är egentligen stor?

Den senaste undersökningen av yrkesgrupper gjordes av den federala statistikbyrån inom ramen för Mikrocensus i hushållen 2011. Undersökningen visade att det fanns totalt 40 000 tolkar och översättare i Tyskland, 65 procent av dem kvinnor och 35 procent män. 83 % av tolkarna och översättarna (33 200) klassificerades som egenföretagare, 65 % av dessa som frilansare (*freiberuflich*). Anställda, och därmed socialförsäkringspliktiga, var 2011 endast 6 814 tolkar och översättare (17 % av yrkesgruppen). Enligt den tyska statistikportalen [Statista](#) uppgick omsättningen inom sektorn ”tolkning och översättning” till 845 miljoner euro i Tyskland 2011, och ökade nästa år med 4,4 procent till 885 miljoner euro.

Baserat på de 2011 års publicerade balansomslutningar sammanställdes [Uepo 300](#) – en lista över de 300 största språkleverantörerna i Tyskland. Även om en balansräkning är långt ifrån lika värdefull som till exempel data om omsättning och antal anställda innehåller den vissa nyckeltal som måste rapporteras och offentliggöras. Balansomslutningen är summan av tillgångarna i ett företag på balansdagen. Med detta värde kan företag klassificeras och jämföras i storlek. När det gäller tjänsteföretag som LSP (Language Service Provider, dvs. språkföretag) är balansomslutningen mycket mindre än för industriverksamheter, eftersom de inte äger mark, byggnader och utrustning och inte behöver omfattande produktionsmedel. Omsättningen kan vara flera gånger större än balansomslutningen.

År 2011 ägde 187 av Tysklands 300 största LSP tillgångar över 100 000 euro, 61 tillgångar över 500 000 euro, 28 tillgångar över 1 miljon euro och 13 tillgångar över 2 miljoner euro. Lionbridge Deutschland rankades högst med en balansomslutning på 13 miljoner euro, följt av SDL Multilingual Services med 8,6 miljoner euro och STAR Deutschland med 6,4 miljoner euro.

Baserat på Europeiska kommissionens definition av företagsstorlek baserat på balansomslutningen bestod Tysklands 300 största LSP 2011 av två medelstora företag, 17 småföretag och 276 mikroföretag.

Det amerikanska undersökningsinstitutet för språkindustrin [Common Sense Advisory \(CSA\)](#) identifierar regelbundet världens 100 största LSP baserat på omsättning. Statistiken grundas på information som företagen själva tar initiativ till att rapportera. Enligt denna statistik låg 9 tyska företag bland de 100 största LSP år 2012, men inget av dem bland de 50 största. Däremot fanns 4 svenska företag bland de 100 största: Semantix (15:e plats), Språkservice Sverige (30:e), CBG Konsult (31:a) och Transvoice Sweden (38:e). Sistnämnda genererade

FOTO: PRIVAT

dubbelt så mycket intäkter under 2011 som det högst rankade tyska företaget, Beo Gesellschaft für Sprachen und Technologie, på 54:e plats.

Företag	Omsättning 2011 (milj. euro)
Beo Gesellschaft für Sprachen und Technologie	8,77
4-Text-Software-Lokalisierung und technische Übersetzung	7,84
Institut für technische Literatur	7,74
Mt-g Medical Translations	7,02
Transline Dr. Sturz	7,01
Arvato Technical Information	5,67
NLG	5,57
Text & Form	4,85
Tetras	4,39

De största språkföretagen i Tyskland enligt CSA 2011.

Om vi nu tittar på storleken hos dessa 9 tyska LSP sett till omsättning och antal anställda hittar vi 5 småföretag och 4 mikroföretag enligt EU-definitionen. Det framgår tydligt att de LSP som har störst omsättning inte är de som har störst balansomslutning – samt att omsättningen vida överstiger balansomslutningen – från dubbla till 24-faldiga beloppet.

Tolkar och översättare: anställda och frilansande

Vad har förändrats sedan 2011? En sak vi vet är att antalet anställda tolkar och översättare har ökat kontinuerligt sedan dess. Detta märks tydligt i det ökande antalet platsannonser. Mest eftertraktade är översättare, terminologer och projektledare – tolkar i mindre utsträckning. Industriföretag och tjänsteleverantörer som banker, försäkringsbolag, advokatbyråer, informationsföretag och reklambyråer är på jakt efter språkarbetare, liksom är myndigheter och universitet, för att inte tala om språkföretag. Den överlägset mest efterfrågade språket är engelska, följt av franska. I slutet av 2017 var enligt den tyska arbetsförmedlingen

8 962 tolkar och översättare anställda på socialförsäkringsbasis – en ökning med cirka 30 % sedan 2011.

Hur många översättare och tolkar som var egenföretagare år 2017 och hur många av dessa som var frilansare, framgår inte av den officiella statistiken. Frilansande tolkar och översättare arbetar mestadels ensamma och hemma. Många har byggt upp nätverk av kollegor hemma och utomlands för att hantera stora och komplexa projekt, för att säkerställa kvaliteten (fyra ögon-principen), som backup för semester och sjukdom och för att kunna hantera korta leveranstider. De arbetar på uppdrag av kollegor och LSP eller direkt för privatpersoner, institutioner, myndigheter och företag inom den privata sektorn. Deras kunder finns både i Tyskland och utomlands.

Arbetsätten kan skilja sig betydligt, beroende på språkkombination, ämnesområde och kundtyp. ”När en kollega berättar om sitt arbete kan det låta som någon från en annan planet”, summerar en översättare. Vissa kollegor har specialiserat sig på en nisch, andra har breddat sig och hittat nya fält. Endast få har låtit sig certifieras enligt ISO 17100. Var och en utvecklar sin egen strategi för att positionera sig på den fragmenterade marknaden, inom volym- eller premiumsegmentet.

Trots alla skillnader har yrkesgruppen en sak gemensam. Den har professionaliserats och utnyttjar allt mera teknik: CAT-verktyg, dikteringsprogram, datorstödd terminologi- och kunskapsshantering, liksom projekthanterings- och samverkansverktyg.

Den demografiska utvecklingen i Tyskland kommer att leda till en väsentlig förändring av språkindustrin under de närmaste åren. Det är tveksamt om den unga generationen kan fylla de allt större luckorna, sett till såväl antal som kompetens. Yrkena översättare och tolk – som vi känner dem idag – förändras i allt snabbare takt på grund av automatisering och digitalisering.

Fragmenterad, konsoliderad och växande

Den tyska översättnings- och tolkningsindustrin genererade enligt Statista 1,047 miljarder euro i omsättning år 2017. Detta innebär en ökning med 24 % i förhållande till 2011. Branschen årliga tillväxt har under samma period ökat från drygt 2 % till nästan 6 %.

För 2018 har Statista åter prognostiserat måttlig tillväxt: Branschens omsättning väntas öka med 3 % jämfört med föregående år, till 1,079 miljarder euro.

Sett till omsättning år 2017 kunde 10 tyska företag placera sig bland de 100 främsta LSP. Inget av dessa hamnade dock i gruppen 20 i topp, till skillnad mot svenska Semantix som landar på 14:e plats med en omsättning på 85,5 miljoner euro, dubbelt så mycket som

Tysklands största LSP – Kern Global Language Services. Två andra svenska företag, Språkservice (49,8 miljoner euro i omsättning) och Transvoice Sweden (29,3 miljoner euro) redovisar också betydligt större försäljningsvolym än 9 av Tysklands 10 största LSP (enligt CSA).

Företag	Omsättning 2017 (miljoner euro)
Kern Global Language Services	42,8
Wieners+Wieners	19,4
24translate	14,7
NLG	14,0
Transline Gruppe	12,7
Institut für technische Literatur	11,0
Mt-g Medical Translations	10,5
Beo Gesellschaft für Sprachen und Technologie	8,7
Tolingo	7,5
Tetras	6,2

De största språkföretagen i Tyskland enligt CSA 2017.

Sett till omsättning och antal anställda räknas 7 av de 10 tyska LSP på listan som medelstora företag.

LSP i Tyskland är i stor utsträckning fortfarande enmansföretag som stöder sig tungt på frilansare. Enligt Richard Schneider (Uepo, 2016-06-19) har bara mellan 300 och 500 tyska LSP mer än en anställd. Antalet självständiga frilansare som levererar till en given LSP varierar mellan flera hundra och flera tusen. Enligt CSA omsatte 7 tyska LSP mer än 10 miljoner euro år 2017. Enligt Uepo genererade cirka 180 tyska LSP en årsomsättning över 1 miljon euro år 2016, varav 40 nådde över 2 miljoner euro.

Branschen är fortfarande mycket fragmenterad och består främst av små och mycket företag. Det är uppenbart att små företag, vars antal har ökat betydligt under de senaste åren, kan växa till medelstora och till och med stora företag. Förutom organisk tillväxt har förvärv och fusioner samt intresse från investmentbolag bidragit till detta.

Exempelvis förvärvade Transline 2016, efter att Lead Equities gick in som finansör, översättningsverksamheten i KE-Communication och klättrade därmed från 5:e till 3:e plats bland Tysklands omsättningsmässigt största LSP (Uepo, 2016-07-25). Samma år förvärvade man SAP-specialisten Wordflow.

FOTO: PRIVAT

Artikelförfattaren i Lüneburg.

Wieners+Wieners har också vuxit kraftigt genom investeringar och förvärv. 2014 förvärvades Sprachkontor Hamburg, 2017 fusionerades företaget med schweiziska Apostroph-Gruppe och i september 2018 offentliggjordes fusionen med López-Ebri Fachübersetzungen från Bremen. 2016 hade redan German Equity Partners – en fond som förvalts av det tyska investmentbolaget ECM Equity Capital Management – redan gått in som huvudägare i Wieners+Wieners.

Även nystartande företag som Tolingo har fått bra skjuts tack vare investerare. Denna online-översättningstjänst, som grundades 2007 i Hamburg, har snabbt etablerat sig på marknaden och ingick enligt CSA bland Tysklands 100 största LSP år 2016.

Av de 10 tyska LSP som finns på CSA:s 100-i-topp-lista är 8 certifierade enligt den internationella översättningsstandarden ISO 17100 och har ISO 9001-certifierad kvalitetsledning. Wieners+Wieners förklarar att de arbetar enligt ISO 17100 och har registrerat sig hos Certco. Dessutom är företaget för närvarande en av 33 fullvärdiga medlemmar i kvalitetsorganisationen QSD – Verband der Qualitätssprachendienste Deutschlands. Att säkerställa tydligt definierade och effektiva processer och inte lämna kvaliteten åt slumpen är av stor betydelse i branschen, då företag som vill konkurrera internationellt har stor press på sig när det gäller leveranstid, pris och volym.

För att snabbt och kostnadseffektivt hantera växande volymer med allt större språkdiversitet görs översättningar med stöd av artificiell intelligens (AI). Maskinöversättning (MT) har blivit vardag i branschen. ”2018 var en vändpunkt. Det var första året som mer än hälften av de svarande påstod sig använda tekniken på ett eller annat sätt”, sa Rudy Tirry, ordförande för EUATC, European Union of Associations of Translation Companies, när han presenterade resultaten från 2018 Language Industry Survey. 22 % av de 298 LSP som tillfrågades uppgav att de redan använder MT dagligen.

Däremot använder 31 % inte MT alls. Även om AI ännu har ytterst litet genomslag i vår bransch och i princip begränsas till maskinöversättning, kommer AI inom överskådlig framtid att spridas till andra delar av språkindustrin (marknadsföring och försäljning) och påverka arbetsrutiner och förändra branschen på djupet.

Sammanfattning och utblick

Sysselsättnings- och omsättningsindexen från 2011 till 2017 indikerar en stabil och stadigt växande tysk språkindustri.

Sektorn präglas fortfarande av små till mycket små aktörer, och konsolideringen har precis börjat: medelstora företag med stor omsättning har uppstått och även några större enheter. Under de närmaste åren kommer konsolideringen att fortsätta genom förvärv och fusioner. Pensionsavgångar kan enligt Statista leda till en stagnerande eller till och med något minskande omsättning i branschen under de närmaste två åren. Den nuvarande politiska och ekonomiska utvecklingen har inte beaktats i prognosen. Men 2018 kommer att läggas till handlingarna som ett år av tillväxt för den tyska språkindustrin.

THEA DÖHLER

Översättning från tyska och bearbetning: Björn Olofsson

Om författaren

■ Dr. Thea Döhler är sedan 1997 utbildare och konsult för språkindustrins aktörer och deras yrkesorganisationer i Tyskland och utomlands. Hon är en utbildad affärsadministratör, diplomerad pedagog och systemisk coach och känner språkindustrin från egen erfarenhet. Som marknadsföringsexpert med kärlek till språket hjälper hon tolkar och översättare att positionera sig själva, vinna lukrativa kontrakt och behålla kundernas lojalitet.

FOTO: PRIVAT